

Factsheet herstel culturele sector

⚠ Te vroeg om het herstel goed te monitoren, vervolg komt na de zomer. Wel zien we de volgende signalen:

- Bezoekersaantallen fors gedaald tijdens pandemie: -65% bezoekers in 2020 en -85% in 2021
- Cultuur enige sector met in 2021 landelijk substantiële krimp en daarnaast grootste TOZO ontvanger
- Onzekerheden over: vertrek ondersteunende functies uit de sector (o.a. techniek, marketing, financiën, horeca, etc.), effecten op kwaliteit en diversiteit aanbod en mogelijk omvallen (buurt-)theaters

Culturele sector

De culturele sector is relatief zwaar getroffen door de pandemie. Het idee achter een herstelmonitor cultuur is zicht te houden op het herstel om vervolgens te kunnen bepalen of en welke steunmaatregelen bevorderlijk zijn voor herstel. Hoewel de beperkende maatregelen goeddeels zijn opgeheven, is de weg naar herstel niet helemaal open. Zo is er sprake van een bottleneck voor het inhalen van voorstellingen en evenementen, en komen (inter)nationale bezoekersstromen en internationale programmeringen nog, mede als gevolg van de Oekraïne-crisis, maar aarzelend op gang.

Cultuur is een breed begrip. De pandemie heeft ook invloed op functioneren van allerlei vormen van amateurkunst, die veel mensen onder meer ontspanning, ontplooiing en sociale contacten bieden. Het is onzeker in welke mate en hoe snel deze vormen van cultuur herstellen. Ook de cultuureducatie in het onderwijs is door de pandemie beperkt. De gevolgen daarvan op de aantrekkelijkheid van de stad en het welbevinden van de Amsterdammer zijn onzeker. Dit geldt ook voor het antwoord op de vraag of deze activiteiten snel weer opgepakt kunnen worden.

Het langetermijnrisico is een zekere mate van erosie die een factor op zichzelf wordt en herstel bemoeilijkt. De herstart is complexer dan in andere sectoren (zoals horeca) en vergt mogelijk een langere periode.

Bezoekcijfers

De bezoekersaantallen voor alle podiumkunsten zijn sterk gedaald. Voor musea in de stad is die daling in 2020 ongeveer 65% en in 2021 ongeveer 85%. Dat betekent fors verlies van inkomsten.

Een deel van de podia/musea is afhankelijk van internationale bezoekers/artiesten. Met name doordeweeks hebben de musea problemen om voldoende publiek te trekken. Naarmate men afhankelijk is van andere dan lokale bezoekers, vergt herstel meer tijd. Het is onzeker in welke mate toeristisch bezoek herstelt in het voorjaar en de zomer. De komende weken wordt duidelijk hoe snel bezoekersaantallen herstellen. De jaarverslagen over 2021 worden begin zomer verwacht.

Economie

De sector Cultuur, sport en recreatie is de enige sector die landelijk gezien in 2021 nog substantieel verlies (-3%) toegevoegde waarde kende, bovenop de krimp van ruim 25% een jaar eerder. De culturele sector is in termen van toegevoegde waarde (BNP) bescheiden, maar in Amsterdam wel relatief groot.

Februari 2020 waren 18.000 in loondienst in de culturele sector in Amsterdam; in september waren nog bijna 13.000 van hen nog steeds in loondienst in de culturele sector, terwijl het totale aantal werkzamen in loondienst 15.000 bedroeg: er is dus naast (loondienst)baanverlies ook dynamiek (ingevulde vacatures). Het baanverlies zit vooral bij mensen in loondienst met een flexcontract. Meer algemeen geldt dat de daling van het aantal banen vooral bij zelfstandigen is terechtgekomen.

In Q3 2021 was een opleving van het aantal vacatures in de culturele sector zichtbaar, waarna een hernieuwde lockdown volgde. Dit betekent vermoedelijk dat de heropening nu meer personeel vergt dan de groep die nu in loondienst of anderszins een contract heeft.

Gerekend over alle vijf TOZO-rondes is 24% van alle uitkeringen gegaan naar mensen die werkzaam waren in de culturele sector. Daarnaast heeft ook de Gemeente Amsterdam de culturele sector ondersteund, waarover de verantwoordingen vanuit de culturele instellingen tot 1 juli 2022 plaatsvinden.

Inkomen en werkloosheid

Minder banen betekent in het uiterste geval werkloosheid, al dan niet gecombineerd met een uitkering. De werkloosheidscijfers en het aantal bijstandsuitkeringen liggen inmiddels weer op het niveau van voor de pandemie. Toch kan het zijn dat een deel van de (ex-)werkzamen in de culturele sector inkomensverlies hebben ondervonden. En onzekerheid kan ertoe leiden dat de sector meer moeite heeft arbeid aan te trekken. In hoeverre dit het geval is en in hoeverre de sector daardoor aan aantrekkelijkheid verliest, moet nog blijken.

Verwachtingen en signalen

Volgens de eerste beelden lopen ook in de culturele sector de vacatures op. Er zijn signalen van krapte over de gehele linie van ondersteunende functies: van marketing tot techniek, van financiën tot productie, van het maakproces en programmering tot horeca. Deze zijn vermoedelijk vanuit de cultuursector overgestapt naar andere sectoren, waarmee kennis en expertise verloren is gegaan.

Er zijn op dit moment nog geen culturele instellingen failliet gegaan, maar de verwachting is dat dit na het uitfasen van de ondersteuningsregelingen wel zal plaatsvinden. Er zijn zorgen dat met name de meer buurtgeoriënteerde een risico lopen.

Daarnaast zijn er zorgen over de diversiteit en kwaliteit van het aankomende culturele aanbod. In de krapte op de programmering is het voor culturele instellingen verleidelijk om veilig te programmeren met grotere mainstream producties. Dit kan gevolgen hebben voor de diversiteit en uiteindelijk ook kwaliteit van het aanbod.

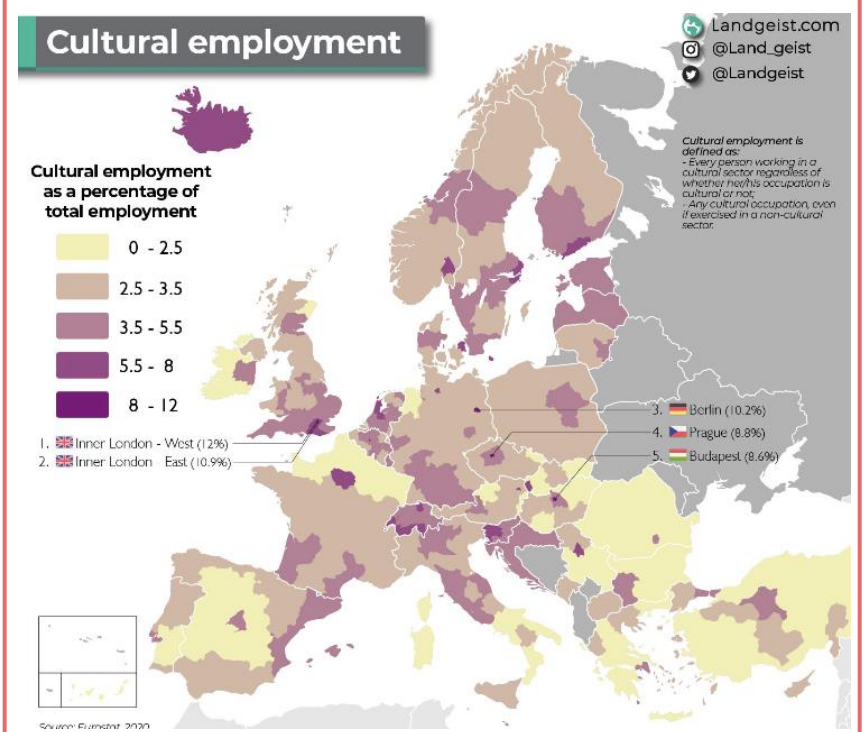
Tot slot lijkt er tijdens de pandemie een verschuiving richting digitale kanalen plaatsgevonden te hebben. Zowel bezoekers als makers lijken de weg naar digitale vormen van kunst en cultuur gevonden te hebben. Het vergt meer onderzoek om de langetermijnpact van deze verschuiving te inventariseren.

Vervolg

Na de zomer zullen we deze herstelmonitor hervatten. Tot die tijd houdt OIS in samenwerking met Kunst & Cultuur en WPI een set aan kengetallen in de gaten om te escaleren wanneer daar aanleiding voor is.

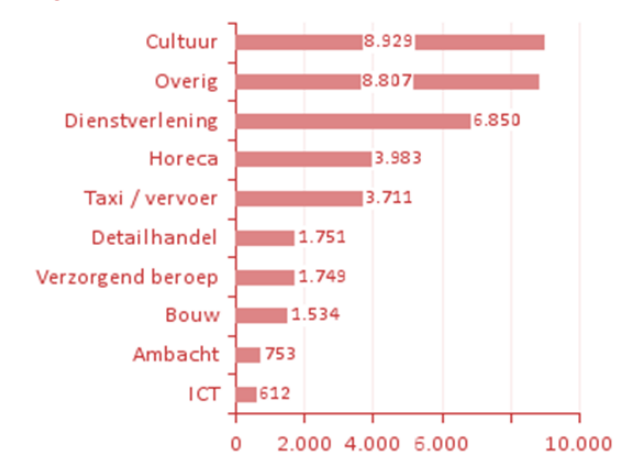
Belang Amsterdamse culturele sector

De helft van Nederlandse culturele sector is in de hoofdstad gevestigd, een patroon dat in heel Europa waarneembaar is. Cultuur is voor een Amsterdam een belangrijke factor, zowel in economisch opzicht als voor het welzijn en de ontplooiing Amsterdammers. Cultuur is een belangrijke vestigingsfactor voor economische activiteit en het aantrekken van arbeid. Cultuur heeft naast de intrinsieke waarde (als amenity) ook betekenis voor ontmoeting en uitwisseling ideeën; in die zin is een rijk cultuur aanbod een factor die het vestigingsklimaat voor andere activiteiten positief beïnvloedt.

Tozo 1

Top 10 Branches

Tozo 5

Top 10 Branches

